

CORRESPONDENTIEBLADEN

VAN DE VEREENIGING VOOR CALVINISTISCHE WIJSBEGEERTE

Verschijnt aan het einde van Februari, April, Mei, October en November
Kopij inzenden vóór 15 Januari, 15 Maart, 15 April, 15 September en 15 October

Adres van de Redactie: Dr K. J. Popma
Badhuisweg 64 Apeldoorn

Adres Administratie: N. A. Wedemeyer Krol
De Moucheronstraat 22 Den Haag

Nummer 5

NOVEMBER 1936

UIT EN VOOR DE PRACTIJK

Onlangs behandelde ik op een evangelisatie-samenkomst voor "intellectueelen" het onderwerp "Wat zegt de Bijbel omtrent den mensch?"

Bij de bespreking kwamen nogal wat quaesties aan de orde.

Onder deze trok vooral één complex vragen de aandacht. Het had betrekking op het paradijs. "Was dat wel op aarde? Moest men Genesis 1 - 3 niet symbolisch verstaan?" enz.

Tweeërlei trad hier duidelijk aan het licht.

Ten eerste, dat de afstand tusschen den linkschen vleugel der synthese-philosophie en de resultaten tot welke de speculatie een esoterisch maar buitenkerkelijk "christendom" voert, kleiner is dan menigeen wellicht vermoedt, zoodat het letten op ons zelf en liefdevol waarschuwen van anderen geen oogenblik mag verslappen.

Ten tweede, dat practijk en theoretische bezinning op het grensoverschrijdend denken in antiek en modern gewaad heel dicht bij elkaar liggen: het werk onzer vereeniging blijkt ook voor de evangelisatie van beteekenis te zijn.

De eerste conclusie is verdrietig. De tweede verblijdend.

Mogen ze in verband met elkaar een spoorslag zijn ons werk be-
moedigd voort te zetten.

A.

V.

BIJBELSTUDIE

Plaatsgebrek noodzaakt deze rubriek ditmaal te laten overstaan.

SYSTEMATIEK

IETS OVER DE VERHOUDING TUSSCHEN KENNEN EN BEGRIJPEN

Vóór eenigen tijd stelde ik aan Prof. Dooyeweerd de vraag naar de verhouding tusschen kennen en begrijpen. Zelf meende 'k die verhouding aldus te moeten aangeven, dat het begrijpen slechts mogelijk is van de vóór-logische zijden der tijdelijke werkelijkheid, omdat 'k ervan uitging, dat het begrijpen altijd in zich besloten hield als historische anticipatie het moment der logische beheersching. Terwijl het kennen zich dan zou richten op de na-logische zin-zijden en in die tijdsrichting altijd "ten deele" zou blijven, omdat de logische beheersching eraan ontbreekt.

'k Meende, dat deze gedachten in overeenstemming waren met wat de gangbare dogmatiek altijd geleerd had over de onbegrijpelijkheid en kenbaarheid Gods.

Prof. Dooyeweerd was zoo vriendelijk mij op die vraag een uitvoe-

rig antwoord te geven, dat 'k hier, in overleg met hem, voor onze leden publiceer, omdat het rechte inzicht in de verhouding tusschen kennen en begrijpen van groot belang is.

Het antwoord van Prof.D. luidt als volgt:

"Uw schrijven was in zekeren zin voor mij een verrassing, in zoover mij daaruit bleek, dat uw gedachtengang zich hier in dezelfde richting beweegt, als indertijd bij mij het geval was. Ook ik meende vroeger, dat een eigenlijk begrip slechts van de voor-logische aspecten der werkelijkheid mogelijk is en vond hier zelfs een zekere verbinding met Kant's standpunt, volgens wien immers de wetenschap tot de natuurverschijnselen beperkt is.

Bij nadere uitwerking van de theorie der wetskringen moest ik deze opvatting echter prijsgeven om de volgende redenen:

10. Het begrip is niet beperkt tot de wetenschappelijke kennis. Er zijn ook voor-theoretische begrippen, waarin het moment der logische beheersing (de historische anticipatie) nog geheel ontbreekt.
20. Alleen dit voor-theoretisch begrip rust in de fundeerende richting der tijdsorde. Daarentegen beweegt zich alle theoretisch (wetenschappelijk) begrippen in de transcendentale tijdsrichting, dus ook het natuurwetenschappelijk begrip.
30. De verhouding tusschen kennen en begrijpen is m.i. die van intuïtief inzicht en logische analyse en synthese. In Dl II van het tweede Boek van "De Wijsb. der Wetsidee" heb ik trachten aan te toonen, dat deze twee niet los van elkander zijn, dat m.a.w. geen begrip zonder intuïtie (in het wetenschappelijk denken is de intuïtie: inzicht) mogelijk is.
40. De onbegrijpelijkheid Gods moet m.i. dan ook anders worden verstaan. Wij kennen God slechts in het voor Gods Woord-openbaring ontsloten geloof. God is geen "Gegenstand" onzer kennis. Slechts Gods Zelf-openbaring in Zijn Woord kan "Gegenstand" worden van het theologisch (liever pisto-logisch) denken.

Maar ook van dezen pistischen "Gegenstand" is geen eigenlijk begrip mogelijk. Zulks vindt zijn grond in het geheel eenig transcendentaal grenskaracter van de geloofsfunctie, welke steeds op de transcendentale openbaring Gods in ons hart is betrokken.

De zin-modaliteit van den geloofskring vertoont, gelijk ik in Dl I van Boek II uitvoerig heb betoogd, een geheel andere structuur dan die der vroegere wetskringen.

Eenerzijds ontbreken hier immers alle modale anticipatiesferen. En anderzijds zijn door het transcendentaal, steeds op het boven-tijdelijke betrokken grenskaracter van het geloof ook alle modale retrocipaties reeds op het boventijdelijke gericht. Van een geloofsfunctie "in restrictieve functie" kan dan ook niet meer in denzelfden zin worden gesproken als b.v. van de rechts- of modaal-functie in haar nog niet ontsloten structuur.

In welken zin ik dan wel van een restrictief geloof sprak (n.l. als transcendentaal grenspunt in den afval van Gods Woord-openbaring) kunt u uitvoerig nalezen in de paragraaf over de plaats van de geloofsfunctie in het ontsluitingsproces van den zin.

50. Ofschoon ik dus ten slotte uw conclusie onderschrijf, dat een begrip van Gods Woord-openbaring voor het mensche-lijk kennen is uitgesloten, blijft toch een kennis van God door een van harte gelooven niet slechts mogelijk, maar is zij veeleer ten volle door Gods belofte verzekerd.

Alleen maar deze kennis is nog geen kennis uit aanschouwen, maar inderdaad een heeren-reiken van ons hartelijk geloof naar den eenigen vasten grond der Waarheid, door Wien wij ook ten volle gegrepen zijn. Niet wij begrijpen God, maar God grijpt ons, d.i. ons hart in Christus Jezus, de vervulling der Woord-Openbaring!"

's Gravendeel

J.M. Spier